

Ishodi liječenja i percepcija društvenog priznanja u veterana hrvatskog Domovinskog rata: prospektivno istraživanje

Damir Ljubotina¹, Zdenka Pantić², Tanja Frančišković³, Martina Mladić², Stefan Priebe⁴

CMJ 2007; 48: 157-66

Cilj Odrediti ishode psihoterapije u ratnih veterana s post-traumatskim stresnim poremećajem (PTSP) i utvrditi osobni doživljaj društvenog priznanja.

Postupci Ovo prospektivnom kohortno istraživanje uključivalo je 152 veterana hrvatskog Domovinskog rata koji su sudjelovali na grupnoj psihoterapiji. Za određivanje jačine simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja koristili smo Klinički intervju za dijagnozu PTSP-a (engl. *Clinician-Administered PTSD Scale – CAPS*) i Ljestvicu utjecaja događaja (engl. *Impact of Event Scale-Revised –IES-R*), za određivanje simptoma generalne psihopatologije koristili smo Kratki upitnik simptoma (engl. *Brief Symptom Inventory –BSI*), za određivanje kvalitete života Ljestvicu za subjektivnu procjenu kvalitete života (engl. *The Manchester Short Assessment of Quality of Life –MANSA*). Također smo određivali osobni doživljaj društvenog priznanja. Svi ispitanici su bili intervjuirani na početku liječenja, nakon tri mjeseca i nakon 12 mjeseci. Analizirali smo promjene u jačini simptoma u razdoblju od jedne godine i korelaciju između jačine simptoma (na početku na kraju liječenja) i osobnog doživljaja društvenog priznanja.

Rezultati Analiza je pokazala da nije došlo do promjena u jačini simptoma između početka grupne terapije i nakon 12 mjeseci, ili su promjene bile minimalne. Jedino su simptomi ponovnog proživljavanja događaja (ANOVA, $F\text{-value}=7,09$, $P<0,001$) bili znatno ublaženi nakon 12 mjeseci. Razina hostilnosti (ANOVA, $F\text{-value}=7,85$, $P<0,001$) i psihoticizma (ANOVA, $F\text{-value}=7,80$, $P<0,001$) bila je znatno povišena na kraju liječenja. Rezultati su pokazali da ratni veterani imaju osjećaj iznimno slabog društvenog priznanja, posebno od šireg društvenog okruženja: 92,9% je osjetilo nedostatak priznanja od državnih institucija, a 95,4% od države općenito.

Zaključak Usprkos nekim metodološkim ograničenjima, naši rezultati upućuju na to da su čak i 10 godina nakon traumatizacije simptomi PTSP-a u ratnih veterana i dalje intenzivni i da liječenje nije dovelo do značajnog poboljšanja, osim simptoma ponovnog proživljavanja događaja. Veterani su bili vrlo nezadovoljni načinom na koji njihova okolina i društvo u cjelini reagira na njihove probleme.